

Η ΔΙΑΣΠΑΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΖΩΝΗΣ ΠΛΗΣΙΑΖΕΙ (του W. Munchau)

✘ Τους τελευταίους οχτώ μήνες πριν ξεσπάσει η κυπριακή κρίση, πολλοί μου υπενθύμιζαν συχνά, αρκετές φορές με ένα μειδίαμα, **μια πρόβλεψη που είχα κάνει** στα τέλη του Νοεμβρίου του 2011. Σε αυτές εδώ τις σελίδες, είχα διακηρύξει ότι οι ηγέτες της ευρωζώνης έχουν 10 μέρες να σώσουν το ευρώ. Είχα κάνει μια παρόμοια, αν και λιγότερο δραματική πρόβλεψη το 2006, όταν είχα γράψει ότι η κυβέρνηση του Ρομάνο Πρόντι προσέφερε στην Ιταλία την τελευταία ευκαιρία να διατηρήσει **μια βιώσιμη θέση** στην ευρωζώνη.

Η κυβέρνηση του κ. Πρόντι δεν έκανε τίποτα. Οι 10 μέρες το 2011 πέρασαν χωρίς αποτέλεσμα. Είναι 2013, το ευρώ είναι ακόμα εδώ, η Ιταλία είναι ακόμα εντός – και ακόμα κάνω προβλέψεις.

Χωρίς δισταγμό, **αποφασίζω σήμερα «να παίξω τα ρέστα μου».**

Μια ευρωζώνη που περιλαμβάνει χώρες τόσο διαφορετικές όσο η Γερμανία και η Κύπρος **δεν μπορεί να είναι βιώσιμη**, ακόμα και αν η ΕΕ και η Κύπρος καταφέρουν να φτάσουν σε ένα συμβιβασμό της τελευταίας στιγμής.

Μια **τραπεζική ένωση που θα συνδύαζε** εποπτεία, εξυγίανση και εγγύηση καταθέσεων θα αποτελούσε μια ελάχιστη ικανή συνθήκη για να επιτρέψει σε ένα ανομοιογενές νομισματικό σύστημα να προχωρήσει ενάντια στα προγνωστικά.

Θα είχε λύσει σίγουρα τα προβλήματα των κυπριακών τραπεζών. Αλλά η ευρωζώνη δεν έχει μια τέτοια τραπεζική ένωση. Δεν θα έχει μια τέτοια τραπεζική ένωση σε πέντε χρόνια. Η Γερμανία την απορρίπτει γιατί είναι πολύ ακριβή για τον Γερμανό φορολογούμενο. Είναι ειρωνικό, αλλά θα την απέρριπτε και η Κύπρος, γιατί θα σκότωνε το επιχειρηματικό μοντέλο της χώρας ως ένα offshore κέντρο για ξένους καταθέτες.

Όποια τραπεζική ένωση και αν δημιουργηθεί τελικά στο μέλλον, θα είναι άσχετη με την κρίση.

Αυτό που συνέβη στην Κύπρο την περασμένη εβδομάδα δεν έχει κάποια βαθιά αιτία. Αλλά αποτελεί μια τέλεια αντανάκλαση **του προβλήματος συλλογικής δράσης της ευρωζώνης**. Αυτή η τελευταία κλιμάκωση ξεκίνησε από μια επικίνδυνη συμφωνία να γίνει bail – in σε ανασφάλιστους καταθέτες. Οι αξιωματούχοι της ευρωζώνης μπορεί να μην γνωρίζουν πολλά από οικονομικά αλλά στα νομικά είναι εξαιρετικά καταρτισμένοι. Η σπουδαία ιδέα ήταν να μην επιβληθεί κούρεμα στις καταθέσεις κάτω από 100.000, αλλά να φορολογηθούν. Δεν συνειδητοποίησαν ότι αν πάρουν πίσω την υπόσχεση που ενυπάρχει στην εγγύηση καταθέσεων, βρίσκονται σε χρεοκοπία (default) και σε κίνδυνο να ξεσπάσει bank run.

Το κυπριακό κοινοβούλιο είχε δίκιο που απέρριψε **ως τρελή την συμφωνία αυτή**.

Αλλά στη συνέχεια η κυπριακή κυβέρνηση προέβη **σε τρία διαδοχικά λάθη**. Το **πρώτο** ήταν η απόφαση του προέδρου Νίκου Αναστασιάδη να ζητήσει βοήθεια από τη Ρωσία. Αντί να εργαστεί με την ευρωζώνη, εργάστηκε ενάντια σε αυτήν. Οι Γερμανοί ειδικότερα, αντιμετώπισαν την κίνηση αυτή ως ιδιαίτερα εχθρική. Επίσης, ήταν μια άστοχη κίνηση γιατί οι Ρώσοι απέρριψαν την προσφορά.

Το **δεύτερο** ήταν η απόφαση να μην επικοινωνήσουν με τους υπουργούς Οικονομικών της ευρωζώνης και το euro working group κατά τη διάρκεια τριών κρίσιμων ημερών της προηγούμενης εβδομάδας.

Το **τρίτο** ήταν η πρόταση της κυπριακής κυβέρνησης την Τρίτη να δημιουργήσει ένα ταμείο αλληλεγγύης με μια επιδρομή στα ασφαλιστικά ταμεία και άλλα κρατικά περιουσιακά στοιχεία.

Την Παρασκευή απορρίφθηκε από την Άγκελα Μέρκελ με συνοπτικές διαδικασίες.

Αυτό που συνέβη την προηγούμενη εβδομάδα είναι ότι οι

Ευρωπαϊοί πολιτικοί ηγέτες, ακολουθώντας στενά εθνικά συμφέροντα, **απέτυχαν να υπερασπιστούν το κοινό καλό**. Ωστόσο, ο βασικός κίνδυνος που θέλω να τονίσω, δεν είναι κάποιο μεγάλο ατύχημα. Δεν αποκλείεται βέβαια να συμβεί. Αλλά υποψιάζομαι ότι ο μεγαλύτερος κίνδυνος προέρχεται από τις επανειλημμένα λανθασμένες πολιτικές αποφάσεις της ευρωζώνης. Οι επιπτώσεις είναι αργές αλλά αθροιστικές.

Από αυτές, η πιο επιβλαβής είναι **η πολιτική της ασύμμετρης προσαρμογής μέσω της λιτότητας**. Οι τράπεζες στην Κύπρο αποτυγχάνουν τώρα γιατί νωρίτερα απέτυχαν το ελληνικό κράτος και οι ελληνικές τράπεζες και γιατί η ευρωζώνη επέβαλε την συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα. Αλλά και στην Ιταλία ήταν η λιτότητα που μετέτρεψε την ύφεση σε βαθιά οικονομική κρίση. Και αυτή με τη σειρά της μεταμόρφωσε ένα αντιευρωπαϊκό, αντικαθεστωτικό κίνημα διαμαρτυρίας στο μεγαλύτερο πολιτικό κόμμα στο ιταλικό κοινοβούλιο στις τελευταίες ιταλικές εκλογές.

Υπάρχουν σοβαρές πιθανότητες ο ηγέτης του, ο Μπέπε Γκρίλο, να καταλήξει με την απόλυτη πλειοψηφία, αν διενεργηθεί νέος γύρος εκλογών αργότερα το 2013. Αν τουλάχιστον η λιτότητα στο Νότο είχε αντισταθμιστεί με δημοσιονομική επέκταση στο Βορρά, η συνολική δημοσιονομική στάση της ευρωζώνης θα ήταν σε μακροοικονομικό επίπεδο ουδέτερη. Αλλά από τη στιγμή που ο Βορράς ακολούθησε και αυτός τη λιτότητα, η ευρωζώνη κατέληξε σε πρωτογενές δημοσιονομικό πλεόνασμα εν μέσω ύφεσης.

Σε ένα τέτοιο περιβάλλον, η οικονομική προσαρμογή δεν μπορεί να επιτευχθεί. Χωρίς αυτή, δεν μπορεί να υπάρξει λύση στην κρίση.

Πιστεύω εδώ και καιρό ότι είναι αδύνατο για τη Γερμανία, τη Φινλανδία και την Ολλανδία **να είναι μαζί σε μια νομισματική ένωση** με την Κύπρο, την Ελλάδα και την Πορτογαλία. Είτε οι δύο πλευρές θα συμφωνήσουν να προσαρμοστούν με πιο συμμετρικό τρόπο, πολιτικά και οικονομικά ή το πείραμα αυτό θα λάβει τέλος.

Η πρόβλεψη που έκανα το Νοέμβριο του 2011 και την οποία επαναλαμβάνω και σήμερα, είναι ότι κάποια μέρα πιθανότητα θα λήξει, αν και η μέρα αυτή **μπορεί να είναι ακόμα μακριά**. Δεν μπορώ να αποκλείσω την πιθανότητα οι διάφορες κυβερνήσεις να κάνουν τελικά το σωστό, αλλά τρία χρόνια διαχείρισης της κρίσης οδηγούν σε άλλο συμπέρασμα. Με την τρέχουσα πολιτική, θα χρειασθούν δύναμη για να συνεχίσουν να πηγαίνουν ενάντια στα συμφέροντα των λαών.

Δεν χρειάζεται να είσαι ευρωσκεπτικιστής για να καταλήξεις ότι μια τέτοια νομισματική ένωση είναι και βαθύτατα ανήθικη.

Πηγή: Ανιχνεύσεις από [Financial Times/euro2day](#)

Φωτό: wikipedia